

Minister Klimatu i Środowiska

DLŁ-WNO.050.25.2025.BW
3771619.15069663.12311506
Warszawa, 11-06-2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Posła na Sejm RP Rafała Romanowskiego w sprawie skutecznej redukcji populacji dzików jako kluczowego rezerwuaru wirusa ASF (K10INT9374), przedstawiam poniższe informacje.

Afrykański pomór świń (ASF) jest chorobą zakaźną, która – jak jednoznacznie wskazuje Państwowa Rada Ochrony Przyrody w swej opinii z 6 maja br., znak spr.: PROP-KOG/2025-04, w skali lokalnej rzeczywiście rozprzestrzenia się w populacji dzików, jednak głównym źródłem i wektorem rozprzestrzeniania wirusa na duże odległości jest działalność człowieka. Dowodem na to jest m.in. pojawienie się wirusa w zachodniej Polsce w 2019 roku (Tarnów Jezierny), w odległości ponad 300 km od najbliższego znanego ogniska, co wyklucza możliwość naturalnej migracji dzików jako źródła zakażenia na taką odległość.

Państwowa Rada Ochrony Przyrody jednoznacznie stwierdza, że:

„W skali lokalnej, w obszarach występowania ASF u dzików, pojawianie się wirusa ASF w hodowlach świń jest wynikiem nieprzestrzegania zasad bioasekuracji przez pracujących tam ludzi.”

Zatem to nie dziki są głównym źródłem zakażeń w chlewniach, lecz niewłaściwe zachowania ludzi i brak ścisłego przestrzegania zasad higieny i bioasekuracji. Dlatego też nawet najbardziej intensywne działania w zakresie odstrzału dzików nie będą skuteczne w walce z ASF, jeżeli w pierwszym rzędzie nie zostaną wdrożone i kontrolowane rygorystyczne zasady bioasekuracji.

PROP w ww. ocenia, że oczekiwanie środowisk rolniczych, iż eksterminacja dzików rozwiąże problem ASF, to podejście krótkowzroczne i błędne. Konieczne są działania edukacyjne, które uzmysłwią hodowcom, że bez odpowiedzialnego podejścia i przestrzegania bioasekuracji walka z ASF będzie nieskuteczna, niezależnie od skali odstrzałów.

Dodatkowo wyjaśniam, że na obszarach objętych ochroną w formie parków narodowych – najwyższą formą ochrony przyrody w Polsce – wdrażane są skuteczne mechanizmy ochrony przed rozprzestrzenianiem epizoocji, w tym ASF.

Do jego kompetencji należy także ochrona populacji zwierząt występujących w parku oraz – w przypadku ustanowienia strefy ochronnej zwierząt łownych – na jego otulinie, przed zakażeniami groźnymi chorobami zakaźnymi i ich rozprzestrzenianiem się. Dyrektor parku narodowego jest odpowiedzialny za identyfikację zagrożeń zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na przedmioty ochrony przyrody – w tym osobniki zakażone, np. dziki z ASF.

W realizacji tych zadań dyrektor parku korzysta z pomocy służb parku narodowego, do których kompetencji należy m.in. poszukiwanie padłych zwierząt i identyfikowanie osobników chorych. Służby parków narodowych w całej Polsce prowadzą intensywne patrole, również w celu wykrywania zagrożeń związanych z chorobami zakaźnymi, takimi jak ASF. Znalezione padłe dziki są badane pod kątem zakażenia ASF, a wyniki są regularnie raportowane do Powiatowych Lekarzy Weterynarii.

Ponadto, w uzasadnionych przypadkach, na obszarach ochrony czynnej i krajobrazowej parków narodowych prowadzone są odstrzały sanitarne dzików, zgodnie z rozporządzeniami wojewodów dotyczącymi odstrzału sanitarnego na terenie właściwych województw.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie prowadzi obecnie dodatkowych działań mających na celu usprawnienie realizacji odstrzału sanitarnego. W dniu 31 stycznia 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, która wprowadza rozwiązania mające na celu skuteczniejsze zapobieganie rozprzestrzenianiu się ASF, m.in. poprzez uproszczenie procedur związanych z odstrzałem sanitarnym dzików.

Na mocy art. 4 tej ustawy, do ustawy o broni i amunicji¹ wprowadzono przepisy pozwalające na wykorzystywanie przez myśliwych broni wyposażonej w tłumiki huku do wykonywania odstrzału sanitarnego z nakazu wydanego na podstawie przepisów o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Ponadto, do odstrzału m.in. dzików możliwe jest wykorzystywanie nokto- i termowizyjnych urządzeń optycznych. W ustawie Prawo łowieckie² uwzględniono również kwestie wydawania upoważnień do wykonywania odstrzału sanitarnego przez zarządcę lub dzierżawcę obwodu łowieckiego, lub dyrektora parku narodowego albo regionalnego dyrektora ochrony środowiska, co także wpływa na usprawnienie realizacji tego zadania.

Mając na uwadze fakt, że organem odpowiedzialnym za zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt jest minister właściwy do spraw rolnictwa, ewentualne zalecenia dotyczące progów zagęszczenia populacji dzików powinny wynikać z decyzji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ministerstwo Klimatu i Środowiska samodzielnie nie planuje wprowadzania bardzo restrykcyjnych ograniczeń w odniesieniu do liczebności dzików. Zaznaczam, że w wyniku prowadzonego odstrzału planowego i sanitarnego liczebność populacji dzików w skali kraju zmalała. Ponadto podkreślam, że bardzo niska gęstość populacji dzika jest trudna do osiągnięcia i utrzymania w sposób trwały, a jej wprowadzenie wiązałoby się z dużymi

¹ Ustawa o broni i amunicji z dnia 21 maja 1999 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 485).

² Ustawa Prawo łowieckie z dnia 13 października 1995 r. (Dz.U. z 2025 r. poz. 539).

kosztami, znacznym obciążeniem organizacyjnym oraz ryzykiem nadmiernej ingerencji w środowisko naturalne.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Polski Związek Łowiecki (PZŁ), nie prowadzi się sprawozdawczości w zakresie szacowanej populacji dzika w Polsce w układzie powiatowym ani wojewódzkim. Dane dotyczące liczebności dzików gromadzone są na poziomie zarządów okręgowych PZŁ. W załączeniu do niniejszego pisma przekazuję tabelę z aktualnymi danymi dotyczącymi oszacowanej liczebności dzika w obwodach łowieckich, według stanu na 10 marca 2025 r.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Polski Związek Łowiecki, szacowana liczebność dzików w obwodach łowieckich wynosi 55 266 osobników. Minimalna liczba dzików zaplanowana do pozyskania wynosi 124 321 osobników. W łowieckim roku gospodarczym 2025/2026 w kwietniu odstrzelono 11 055 dzików, w tym w odstrzale sanitarnym 4 464 dziki.

Informuję również, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie nadzoruje bezpośrednio kół łowieckich w zakresie wykonania rocznych planów łowieckich. Narzędzia nadzoru wobec Polskiego Związku Łowieckiego zostały ściśle określone w ustawie Prawo łowieckie. Bezpośredni nadzór nad kołami łowieckimi sprawują zarządy okręgowe Polskiego Związku Łowieckiego, na podstawie Statutu PZŁ.

Zgodnie z art. 30 ustawy Prawo łowieckie, w przypadku nieusprawiedliwionego niezrealizowania rocznego planu łowieckiego dzierżawcy obwodów łowieckich obowiązani są do udziału w kosztach ochrony lasu przed zwierzyną. Wydierżawiający obwód łowiecki może wypowiedzieć umowę dzierżawy ze skutkiem natychmiastowym, jeśli dzierżawca przez trzy kolejne lata łowieckie nie wykona co najmniej 80% minimalnego planu pozyskania zwierzyny grubej, a opinię w tej sprawie wyrazi lub złoży wniosek Polski Związek Łowiecki albo właściwa izba rolnicza. Ponadto, ustawa o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt³ wprowadza rozwiązanie umożliwiające wypowiedzenie umowy dzierżawy obwodu w przypadku braku wykonania nakazów odstrzału sanitarnego wynikających z przepisów prawa, z własnej winy. Umowę dzierżawy obwodu łowieckiego może wypowiedzieć dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych lub starosta na wniosek ministra środowiska, powiatowego lekarza weterynarii lub Polskiego Związku Łowieckiego.

Informuję, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie posiada informacji na temat środków finansowych, które zostały przeznaczone w latach 2024-2025 na działania wspierające redukcję populacji dzików, w tym m.in. na zakup amunicji, organizację odstrzałów sanitarnych, nagrody za odstrzelone dziki czy też działania edukacyjne.

Ministerstwo na chwilę obecną nie ma danych dotyczących wysokości odszkodowań wypłaconych w łowieckim roku gospodarczym 2024/2025 za szkody wyrządzone przez określone gatunki zwierząt łownych. Dane takie będą dostępne po zagregowaniu informacji z rocznych planów łowieckich pod koniec roku. Jednocześnie informuję, że w łowieckim roku

³ Ustawa o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt z dnia 11 marca 2004 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1075).

gospodarczym 2023/2024 dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich wypłacili 86 915,7 tys. zł odszkodowań⁴.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie analizowało możliwości wdrożenia programów premiujących myśliwych lub koła łowieckie za realizację wyższych wskaźników odstrzału dzików w obszarach wysokiego ryzyka ASF. Ministerstwo nie dysponuje środkami finansowymi, które mogłyby zostać przeznaczone na tego rodzaju działania.

Jednocześnie pragnę zaznaczyć, że wprowadzanie dodatkowych gratyfikacji finansowych za realizację odstrzału dzików, w sytuacji, gdy istnieje już dofinansowanie do tego typu działań na podstawie przepisów weterynaryjnych, w opinii Kierownictwa resortu, nie znajduje uzasadnienia. Działanie takie mogłoby wywołać negatywny wydzźwięk społeczny.

Przechodząc do kolejnej kwestii, obecnie brak jest podstaw prawnych do zaangażowania żołnierzy oraz innych służb mundurowych, jak również firm ochroniarskich, do redukcji gęstości populacji dzików w rejonach dotkniętych epizootią afrykańskiego pomoru świń. Zgodnie z ustawą Prawo łowieckie, zmniejszenie liczebności danego gatunku może odbywać się w wyniku odstrzału planowego, redukcyjnego lub sanitarnego, który mogą wykonywać myśliwi zrzeszeni w Polskim Związku Łowieckim i posiadający odpowiednie uprawnienia do polowania.

Jedną z form wsparcia sił zbrojnych w działaniach mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania chorób zakaźnych zwierząt zwalczanych z urzędów może być udział w poszukiwaniu i zgłaszaniu przypadków padłych dzików.

Informuję, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie posiada analiz dotyczących skuteczności dotychczasowych działań redukcyjnych oraz korelacji między zagęszczeniem dzików a liczbą ognisk ASF u trzody chlewnej.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi stałą współpracę z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Głównym Inspektoratem Weterynarii przy zwalczaniu afrykańskiego pomoru świń. Obecnie nie funkcjonuje już międzyresortowy zespół koordynujący zwalczanie ASF. Wcześniej działał Międzyresortowy Zespół do spraw łagodzenia skutków związanych z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru świń⁵. W ramach tego gremium funkcjonowała Grupa robocza do spraw monitorowania i zwalczania ASF u dzików, której przewodniczył przedstawiciel Ministra Klimatu i Środowiska. Z dniem 6 maja 2024 r. Zespół ten został jednak zniesiony⁶.

W okresie działania wskazanej Grupy roboczej, do Ministerstwa Klimatu i Środowiska raportowano dane przekazywane przez Polski Związek Łowiecki oraz Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, dotyczące bieżącej realizacji odstrzału dzików – zgodnie z ówczesnymi rekomendacjami Międzyresortowego Zespołu.

⁴ Rocznik Statystyczny Leśnictwa 2024 (Główny Urząd Statystyczny): <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-lesnictwa-2024,13,7.html?pdf=1>.

⁵ Zarządzenie nr 107 Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2016 r. w sprawie Międzyresortowego Zespołu do spraw łagodzenia skutków związanych z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru świń (M.P. poz. 785).

⁶ Na mocy Zarządzenia nr 49 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2024 r. w sprawie zniesienia niektórych organów pomocniczych Rady Ministrów i Prezesa Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 336).

Na zakończenie uprzejmie informuję, że na chwilę obecną nie planuje się zmian w obowiązującym modelu łowiectwa. Funkcjonowanie jednej organizacji łowieckiej – Polskiego Związku Łowieckiego – sprzyja sprawnej realizacji polityki Ministerstwa Klimatu i Środowiska, w szczególności w zakresie zadań państwowych oraz działań podejmowanych w celu zwalczania ASF i innych chorób zakaźnych zwierząt.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Załącznik:

Tabela z aktualnymi danymi dotyczącymi oszacowanej liczebności dzika w obwodach łowieckich, według stanu na 10 marca 2025 r.

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów